

Regning, er købt mange Tusinde Vognladninger af Brunkul, og at der ligeledes er købt af private. Jeg har spurgt Trafikvæsenet, hvor meget man mente, der kunde transporteres i et Aars Tid eller saa, og man har sagt, at det vilde blive højst mellem 2,000 og 3,000 Vogne, og det slaar vel ikke meget fejl, naar man betænker, at Brændselsnævnet siger, at de maaske kunde bruge 100 Vogne om Dagen, men de kan ikke faa mere end nogle og tredive. Det kan jeg meget vel forstaa, og vi forstaa, at saaledes som Trafikforholdene er hos os, kan der ikke transporteres synderligt meget, ikke ubegrænsede Kvanta. Men jeg forstaa ikke, hvorledes det ærede Medlems Udtalelse om, at vi har Brændsel nok i dette Land til 6 Maaneder, og derfor har vi ingen Interesse for Kul, kan rime sammen med, at samtidig Brændselsnævnet køber Kul ind i lange Baner og anvender det ene Hundredtusind Kroner efter det andet paa disse eksproprierede Arealer, uden at der kommer Kul frem.

Dette Ting maa ogsaa interessere sig for, hvad der er foregaaet i Retning af Ekspropriation. Det var Mening i Udvalget, da man indsatte Ekspropriationsparagraffen, at den skulde bruges saa lidt som muligt. Man ansaa det for nødvendigt, navnlig med Hensyn til Vej- og Spor anlæg; at have en saadan Ekspropriationsparagraf, men jeg tror ikke, der var nogen — i hvert Fald var der ingen indenfor den Gruppe, jeg tilhører —, der tænkte sig Muligheden af, at det, det i første Linie skulde gaa ud paa, var at ekspropriere i stor Udstrækning, navnlig for saa vidt der var Tale om Brunkul. Dette er imidlertid sket. Man har eksproprieret 2 Lejer, et ved Troldhede og et ved FASTERHOLT Station. Men jeg synes, der er eksproprieret paa en Maade, som i en betydelig Grad krænker Ejendomsretten, hvilket er noget, som jeg ved har interesseret Tingets Medlemmer gennem mange Aar og ved forskellige Lejligheder. Ved Troldhede Station er der eksproprieret 70—80 Tdr. Land, tror jeg nok — jeg husker ikke Antallet bestemt —, til en Pris af 7,000 Kr., og man har med Rette klaget over, at det var for lidt. Men lad det nu være for lidt eller for meget, det skal jeg ikke kunne afgøre, jeg ved i hvert Fald, at naar det offentlige giver sig til at ekspropriere, skal man følge en ensartet Regel, og det har man ikke gjort her. Ved Troldhede har man sagt: Naar vi eksproprierer et Stykke Jord, bryder vi

os ikke om, hvorvidt der er Kul, eller hvad der er i det, vi tager Jorden til dens Værdi, det er Hede, og Hedejord har den og den Værdi. Denne Regel kan man naturligvis følge, men naar man et Par Dage efter eksproprierer et andet Sted og siger, at nu eksproprierer vi ikke alene Jorden til dens Værdi, men nu giver vi ogsaa Erstatning, i alt Fald nogen Erstatning, fordi denne Jord indeholder Brunkul, som kan afhændes efter en større Maalestok, siger jeg, at saa gaar man for vidt. Det skal det offentlige ikke gøre, for det er at behandle Folk urigtigt, lige-gyldigt hvilken Samfundsklasse de tilhører.

Før jeg forlader denne Sag, vil jeg i øvrigt sige, at jeg ved, at det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds ved Behandlingen af denne Sag i Udvalget har gjort sig til Talsmand for, at de Kulpriser, der skulde sættes, skulde være saa lave, at Kullene kunde blive en nogenlunde tilgængelig Vare til en Pris i Forhold til den Værdi, de havde. Deri havde det ærede Medlem Ret. Jeg tror, at det ærede Medlem har sagt — det er i alt Fald blevet meddelt mig fra vedkommende, der forhandlede med —, at den Pris, der i sin Tid var Tale om at sætte Kullene til, var omkring 150 Kr. pr. Vognladning. Men nu eksproprierer det ærede Medlem og køber sammen med et andet Medlem for offentlig Regning fra de private for saadant noget som 16 til 20 Kr. pr. Ton, men siger, at naar det skal sælges igen, skal de have 30 Kr. for dem, for Staten skal naturligvis have sit. Her kan man se, hvad det private Initiativ er i Stand til. Det kan levere Kullene til en Pris af et Par og tyve Kroner pr. Ton, men det er Staten ikke i Stand til. Det er en meget behagelig Ting i en Debat at tale om Spørgsmaalet det private Initiativ eller det offentlige, saa længe man ikke beskæftiger sig med Spørgsmaalet: Hvad vil det koste? Men naar man kommer til Spørgsmaalet, hvad det koster at frembringe, og hvad man skal have, naar man sælger en Vare — maaske ogsaa det ærede Medlem og andre tænker, at disse Varer skulde sælges med en betydelig Avance —, faar man at se, at det private Initiativ er langt mere handledygtigt end det offentlige. Og dette kommer netop til at gaa ud over det offentlige, for det er Staten, der betaler. Det var da vist aldrig Tanken i det Udvalg, som havde med Lovforslaget at gøre, at dette skulde blive Følgen af, at der blev fremkaldt et Brændselsnævn, der ligesom mange af de andre Nævn her i Landet fik en uindskrænket